

1.

Visi vaikai kaip vaikai. Tik, man atrodo, aš viena kitokia. Kiekvienas kaimo vaikas turėjo bent po trejetą brolių ar seserų, kai kurie jų – po dešim ir daugiau, o aš viena kaip staliaus pirštas. Po trimėčio karo mūsų šeima vadavosi pusbadžiu. Probabė mano mamai yra pasakojus, kad taip norėjo valgyt, jog išsivirė tėvo diržą ir sukramtė jį užsigerdama gardžia diržo sunka. Galvojo, kad badas bus priveikęs tik probabę, nes ši teišgalėjo susilaukt vieno vaiko. Bet ir mano baba užaugino tik vieną, ir aš šitoj šeimoj viena. Kartais nei iš šio, nei iš to burnoj pajaučiu sūrų diržo skonį ir tada atmenu, kad pasiskolinau savo giminės likimą.

Atėjau į pasaulį dar tais laikais, kai žmonėm vaikus nešdavo gandrai. Tik kartkartėm pasitaikydavo, kad motinos rasdavo vaikus kopūstuose arba pasiimdavo iš pinto krepšio upėj tarp švendrų. Tik aš vienintelė visame kaime buvau nupirkta. Tą rytą, kai gandrai turėjo atskraidint ryšulį su manim, viso labo atnešė snape įsikandęs laišką, kuriame raitytom raidėm buvo pranešta, kad laukiu Rygos turguj. Prie krūtinės mane glaudžia čigonė juodais paakiais, ir norint mane atgaut reikės susimokėt žirkklėmis, peiliu ar bet kuo, kas turi ašmenis. Taip klegant kirams ir rėkaujant pirkliais aš buvau išpirkta Rygoj už dalgio antgalį. Lyg maža būtų neįprasto atėjimo į šį pasaulį, tėvai nusprendė dar labiau pasūdyti mano gyvenimą ir pavadino mane Ryga. Senelis vis kartodavo: „Tam, kad nepamirštum, iš kur atėjai.“

Negana keisto vardo, pastebėdavau, kad išgirstu, ko kiti vaikai negirdi, atsirandu, kur kitiem vaikam nelemta būt, ir pamatau

tai, ko matyt nereikėjo. Taip kartą tapau vieno žmogaus skriaudės liudininke.

Tas žmogus – toks senis, prie jo visi jau buvom pripratę. Matydavom besišlaistantį kaimo gatvėm, sekmadieniais rėkaujantį prie bažnyčios, dienom myžantį už turgaus prekystalių, kukuojantį medy, tampantį nutrijom už uodegų arba kur nors besivoliojantį ganyklose. Nieks nekreipdavo dėmesio. Jis amžinai nežinia ką vapančias ir prisprogęs. Visada su nebaigta rūkyt ruda suktine dantyse, nesvarbu – smilkstančia ar užgesusia. Nesu mačius to senio rūkant, papirosas tiesiog styrodavo burnoj lyg galvon įkaltas čviekas.

Jis vienas, visada vienas. Pats savęs klausia ir pats sau atsako. Pats sau juokdarys ir pats save pravirkdina, pats klausosi savo istorijų ir, kai jam per tyliai, savęs pasiprašo garsiau kalbėt. Supratęs, kad per lėtai ir nepakankamai įdomu, pasiunta, o kalbą per daug pagreitinęs supyksta, būk tai pokalbis nebesuprantamas.

Tas senis buvo, švelniai tariant, keistas. Kartais pasiusdavo mostaguot rankom ir beprotiškai kvatotis, o kartais, pravirkęs kur prie kelmo, kūkčiodamas linguodavo – kaip sūpynės, nuo kurių ką tik nulipo mažas vaikas.

Labiausiai mane gąsdindavo, kai apimtas neįvardijamos jėgos prapliupdavo žodžiais, kokius suaugę taria tik tada, kai nori mirtinai ką nors prakeikt. Imdavo taip plyšaut, kad aidėdavo visas kaimas. Aidas pasiekdavo, kad ir kur gyventum, pasivydavo, kad ir kiek toli būtum nubėgęs, net jei būtum varnalėša, prilipus prie čigono kelnų ir nujojus už mūsų miško. Riksmi atsklidavo ir iki daržų, ir iki bažnytėlės per mišias. Ne taip seniai iš anapus pasivaident grįžęs kareivis sakė girdėjęs jo riksmą net pačiam pragare.

Niekas tam vargšui pijokui nei blogo linkėjo, nei kokį moralą bandė skaityt. Kožnas žinojo: jaunose dienose senis buvo guvus ir visų gerbiamas moterų daktaras ir vištų veisėjas, kol likimas

nesugalvojo iš jo pasišaipyt. Tik kokius pokštus dalia krečia padoriem žmonėm, vaikams nebuvo leidžiama žinot. Viskas, kas man liko, tai tik laukt, kai suaugsiu ir tėvai pasisodinę ant taburetės paaiškins: ką praeitą vasarą laukuose darė du nuogi vienas ant kito užsilipę žmonės, kaip dievas nesušala žiemą debesyse ir kas kadaise nutiko tam latreliui.

Tada žinojau nedaug. Žinojau tiek, kad žmonės tą beprotį vadino Gintarėliu. Ir šaukdavo jį taip tik tada, kai jis ką pridirbdavo: bandydavo išlupt tvoros balkį, užmigdavo kieno nors vežime, išraudavo iš kaimynų daržo kopūstą. Kad ir kas nutiktų kaimė, visi žinojo – kaltas Gintarėlis. Be jo, kaltų nebūdavo.

Tas įvykis nutiko vieną vasaros vakarą, man neseniai buvo sukakę septyneri. Su kaimynų dukra Elena baloj netoli namų žaidėm kėpyklą su krautuve ir kepėm dumblo pončkas. Šalia, po didelio putino krūmu, senelis su tėvu susėdę ant kelmų gėrė arielką ir su ilgais pagalvojimais žaidė kortom. Viena akim prižvelgė mus, o kita žiūrėjo, kad stikliukuose nepritrūktų skaniosios.

Tuos vakarus aš atpažindavau. Jie visada būdavo ramūs, tyliai kudakuodavo vištos, pro pilkų debesų tarpus braudavosi saulė, tarsi dievulis švytinčia akim stebėtų mus pro užuolaidos plyšį. Kauštelėjęs senelis visada kaip užsakytas eidavo galąst dalgio, o tėvas po kelių čierkų užkeldavo koją ant kojos, pasiremdavo alkūne į kelį, lėtai rūkydamas suraukdavo susivėlusius antakius ir prisimerkęs stebėdavo mūsų nekaltas išdaigas.

Bet šitas vakaras buvo kitoks. Jokio debesėlio. Senelis nusprendė negaląst dalgio. Vištas išvaikė burbuliuojantis kalakutas. Senelis su tėvu įkaušę pasiuto ginčytis, ar sapne iškritęs dantis reiškia mirtį, mat šianakt tėvas išspjovė tokių pilną saują. Senelis tikino, atseit sapnų spėjimas – senų bobų išmislas, o tėvui net putas kaupėsi aiškinant, kad jo kiekvienas sapnas pildosi.

Tada pievoj priešais mūsų namą pasirodė Gintarėlis, kaip visuomet pablūdęs. Senis stabtelėjo, suklypo prie mūsiškės karvės ir, apžiojęs storą spenį, ėmė čiulpt pieną tiesiai iš tešmens. Išplėčiau akis – niekada nebuvau mačius, kad Gintarėlis liestų gyvulį ar žmogų, kalbintų katę ar vaiką.

– Tete, žiūrėk, ką daro Gintarėlis! – Pribėgus patampiau už dulkinų kaip sausas kelias kelnių.

– Nenervuok! – labiau sulajo negu pasakė tėvas ir dideliu delnu nustūmė mane į šalį. Čiut neparvirtau. Grįžus pas Eleną ir, dūrus pirštu į pievos pusę, pasiūliau pasigėrėt vaizdeliu. Pamiršusios pončkas, juokėmės iš vargšo Gintarėlio, kol balos molis sudžiūvo ant mūsų rankų ir ėmė skilinėt lyg sena upės vaga.

Karvė sunkiai duodavosi melžiama, bet šikart nesipriešino. Snukį užvertus į dangų, garsiai mūkė, tarsi kas būtų pūtęs pavojaus ragą. Nesupratom, iš malonumo ar iš kančios. Gintarėlis, matyt, nusprendęs, kad pasisotino, žvaliai pašoko – lyg sprاندžinas vietoj kojų turėtų – ir parodė seniui neįprastą lankstumą. Abi pamanėm, kad patrauks įprastais keliais kitiem drumst ramybės. Bet ne. Užsidegimo pagautas ėmė šokinėt aplink karvę ir sugniaužęs kumščius mosikavo jai prieš snukį kaip bokso ringe.

Gyvulys nejudėjo, iškėlęs galvą ėmė mūkt dar garsiau, norėdamas pranešt pasauliui apie pavojų – čia žolė trypia ir maskatuojasi paklaikęs durnelis. Širdį veriantis mūkimas suglumino visus: ėmė skalyt šunes, besimėgavusios saulės šypsniais išsibudino katės ir sužiuro pievos link. Neapsikentęs sąmyšio pakilo ir tėvas. Dabar įvertins, kokį reginį norėjau parodyti.

Jisai nebuvo maloningai nusiteikęs. Stvėrė tuščią viedrą ir plačiais purvinais skvernais nuplasnojo į pievą. Rūškanas veidas sirpo rūstybe. Supratau – ne pieno jis skuba. Prisiartinęs prie Gintarėlio, nieko neklausęs ir nesiaiškinęs, iš, rodos, visą gyve-

nimą kauptų jėgų tvojo tam viedru per veidą. Nuaidėjo garsus bam. Senis kaipmat parpuolė žemėn. Tėvas, nė nemanydamas liautis, trenkė antrą smūgį galvon ir trečią – lyg slaptos pagiežos varomas.

Daužydamas Gintarėlį rėkė, lyg pats būtų apsėstas. Po ketvirtam bam ėmiau klykt. Po penkto nustojo mūkus karvė. Per tą laiką apsiniaukė, ir pro plyšį švystelėjo saulė – atrodo, dievulis vėl žvilgtelėjo, kas darosi ant svieto. Tėvas nušveitė kruviną viedrą kaip sutrešusį skudurą ir pargrįžęs atgal lyg koks nugalėtojas tarė:

– Sakiau, kad iškritę dantys reiškia mirtį.

– Tete, ką padarei? – iš krūtinės man išsprūdo tylus klausimas. Vienas vidinis balsas kuždėjo, kad geriau jau sukąščiau dantis, bet kitas buvo stipresnis.

– Tą, ką seniai reikėjo padaryt. Eikit savo žaidimų žaist.

Naktį niekaip negalėjau sumerkt akių, nugirdau motiną verkiant ir pusbalsiu vis kvočiant tėvą:

– Už ką tu taip, juk jisai nieko nepadare...

Girdėjau motinos traukiamą nosį, klausiausi, kaip ji pina vyteles ir keičia krosnies rinkes. Tuštumoj nuaidėdavo sunkus lėtas durų girgždesys ir švininiai tėvo žingsniai. Bet aiškiau nei visa kita galėjau girdėt tėvo tylą.

Pakilus suuođziau dūmų ir bulvių su lupenom kvapą. Prišilusioj gryčioj spengė tyla. Kieme klegėjo tik vištos ir iš toli atsklisdavo sukamōs šulinio grandinės girgždėjimas. Kitokių garsų mūsų sodyboj nebuvo visą savaitę. Tėvai net lūpų nejudino, nieks nė žodžio netarė ir net nešvilpavo. Tylėjau ir aš. Pagaudavau tik vieną kitą garsą – šaukšto į bliūdą dunksėjimą, užvožiamo puodo duslumą, ryjamo vandens gurgimą, kiaunių pastogėj krebždėjimą. Iki kol kaime suskalambijo bažnyčios varpas. Sudaužė taip smarkiai, kad nuo palubės ėmė krist dulkės ir sudžiūvusios

medienos gabaliukai, rodos, pasislinko net pamatai. Tėvas nesu-
silaikęs nusistebėjo:

– Oho! – Sudrebėję namai, prisipildę traškėjimo, džeržgimo
ir visų nuostabos, tapo tokie pat triukšmingi kaip anksčiau, lyg
tėvo nuodėmės nė nebuvę.

Laukdami gyvenimo grįžtant į vėžes, sužinojom, kad Ginta-
rėlis pievoj pratįsojo visą pavakarę. Laimei, sutemus ryškiai įsi-
žiebė mėnulis, nutvieskęs jo kraujuotą ir nabašninkiškai išblyš-
kusį veidą. Mėnesienojeėjusi skandinti kačiukų, pasliką vargše-
lį rado kaimynka Staselė. Manė, kad tas jau atidavęs dūšią, bet
gyvastį išdavė šilti žandai. Kaimynė aprišo senio makaulę skara
ir siūbuojantį parsivedė namo. Davė pauostyt, o paskui ir išgert
spirito iš buteliuko. Kiek miegojęs, kiek nemiegojęs nei padėko-
jo, nei atsisveikino. Išsvirduliavo iš Staselės gryčios ir parsivilko
savo vaiduokliškon ūnim apaugusion gūžton.

Po nelaimės Gintarėlis pradėjo retai iš namų išeit. Visi liežu-
viais plakė, gal protan pargrižęs, ėmęs ramiai sau senatvę gyvent.
Niekas per daug galvos nesuko, kad gal reiktų jam kokią baronką
ar kaniuką pieno nunešt. Tik motina, graužiama didelės sąžinės,
vis nueidavo patikrint nabago, nunešdavo virtų kiaušinių, bulvių
ir sviesto. Jai grįžus tėvas nudelbdavo akis kur į šalį, nukreipdavo
langan ar pečiun ir žemu balsu sumurmėdavo:

– Nu kaip, ar dar gyvas?

Mama visad tardavo paprastai:

– Gyvas gyvas, o kur dėsis.

Po to įvykio niekas net nepasipiktino, žodžio į akis nepasa-
kė. Gal kaimas jau buvo pavargęs nuo Gintarėlio pokštų. Motina
galvojusi, kad už tėvo tokį pasielgimą mūsų šeimą subadys ieš-
mais, o iškeptus ant laužo atiduos šunims. Nesulaukus kaimiečių
pasmerkimo, motinai nuo krūtinės nusirito nedidelis, bet sun-

kus akmuo. Vienintelė Staselė, matyt, nugąsdinta sudžiūvusio kraujo ant išbalusio veido ir nesuprasdama tėvo pikto užmojo, su juo nebesisveikino iki gyvenimo galo, o Elena niekada su manim nebeišlindo pažaisti krautuvės ar sulipdyti vieną kitą dumblo pončką.

Nepaisant šito nutikimo, šiaip tėvas nebuvo blogas žmogus. Tik kartais alaus prisprogdavo. O jei prirydavo arielkos daugiau, vargas – baisiai užsimanydavo muštis. Mamos neskriaudė, manęs irgi, bet girtas užuosdavo ginčą kaip šuo skūrą. Žiūrėk, žodžio netaręs jau rankoves raitojasi, kumštį draugui rodo. Kartą seneliui net malką galvon paleido. Tam tai kas: galva po karo – kaip sergantis obuolys, ir taip nusėta gumbais. Senelis tik atsisuko nesusipratęs ir niūriai paklausė: „Kas tau daros?“ Tėvas vėliau smarkiai gailėjosi ir pribimbęs alaus mėgdavo mane mokyti: „Tik tu su savo tėvu niekad šitaip nesielk.“

Toks jau buvo mano tėvas: girtas – visada pametęs galvą ir pasiryžęs eit iki galo, lakantis iki dugno, blaivas – nuolat atgailaujantis ir žadantis, kad niekad daugiau neprisigers, bet išsiilgęs savęs gatavo, drąsaus ir ryžtingo. Nemokėjau kaltinti jo už tai, ką padarė Gintareliui, ir kaltinau save, kad tėvo teist nemoku.

2.

Mama, niekada nepasižymėjus tvirta sveikata, tais metais ėmė dar dažniau dienas leist gulėdama. Dabar prasidėjus skarinėm atguldavo į juodu krauju išmakotą lovą ir tyliai aimanuodavo. Per kelias dienas patalai prisigerdavo tamsių krešulių, primenančių mažas vištų kepenėles. Jei išgalėdavo, nušlitiniuodavo iki lan-go, palikdama paskui save tamsią šlapią brydę. Ir kitom dienom

šlepsėdavo po trobą pabalus, mažai ką gudro galėdama nuveikt. Sukandus dantis iš paskutinių nukrypuodavo toliman daržo galan pauostyt patvorio piliarožių. Viskas, kas iš jos buvo telikę tvirčiausio, – didelės išraiškingos akys, kurios ne tik žiūri, bet ir mato.

Motinai pasiligojus, tėvas dar labiau paniuro. Viskas jam mušė ūpą: pakelės akmuo ne vietoj guli, košėj druskos trūksta, gaidys gieda ne tada, kada reikia, mėšlo kvapas ne toks aitrus ir salsvas kaip pernai. Darėsi lyg nesavas. Norėdamas palengvint motinos dalią, pats vis dažniau visokių bobiškų darbų griebdavosi – ne kartą pagavau jį kiaušinį kepat ir žlugtą skalbiant, girdėjau pakulas naktį verpiant, mačiau patalus motinai keičiant, užtikau net už ausies našlaitę besikišant.

Šitokie tėvo pokyčiai neprasprūdo ir pro ištikimų sugėrovų akis. Šie jį net gaspadine ėmė šaukti, o sykį šaipūnas kaimynas gnybtelėjo tėvui į užpakalį. Tik tas, niaurus ir orus kaimo vilkas, į juokus mažai kreipdavo dėmesio, o gal nė nesupaisė, kad dvasios draugai iš jo lazdavojasi.

Negudri pravardė greit pabodo. Pletkus apie tėvo meilę nevyriškiem darbam tuoj užtemdė viena kitą vejančios kaimiečių šunybės – dėl tokių anksčiau visa kaltė krisdavo Gintarėliui. Dabar, jam nebeplavinėjant gatvėse, ėmė aiškėt, kad kaimynai patys pritrinkę visokių išdaigų ir nedorų darbų. O ką jau kalbėt apie mirtis, vaidus ir nepriteklus, kurių mūsų kaimiečių gyvenimai buvo tiek prisisunkę, kad net varvėjo.

Galima sakyti, mums sekėsi dėl to, kad buvau vienas vaikas. Kiekvienas mūsų šeimoj galėjo ragaišio storiau atsiriect ir taukų per pirštą užsitepti, nieko sau per daug negailėti, nes burnelė tik viena kita žiojėjo, ne kaip kitur – tuziniais. Kartą ėjau mamai pasisakyt, kad man visai nebereikia tiek riebios grietinės nei medaus arbaton – visais skanėstais mielai pasidalinčiau su broliu ar sese-

ria. Norėjau pasakyt, kad ji jau gali gandro kviestis ar eit ryšulio pakrantėj ieškot, o aš su laime priimsiu naują kūdikėlį į gryčią, net jei reiks eit piemenaut. Jau buvau žodžius krūvon surinkus, bet išvydau ant kojos piršto užrėpliojusią tais metais pirmą žalią kirmėlę, ir iš galvos iškrito pranešti savo žinią. Po šito teko ilgai save kaltinti, kad per riebią lervą ir mano vaikišką užuomaršumą visokie vargai ir prasidėjo. Meldžiau dangaus, kad greičiau pasirodytų šabanas ir ten nuėjus pasiprašyčiau geresnės atminties. Ir išties praėjus keliom dienom danguj pasirodė ryškus fioletinis mėnulis.

Šabanas – tai toks vienas tamsaus gymio klajoklis, dovano davęs vaikam chalvos gabaliukų ir keptų vištų širdelių. Su virtine kitų klajoklių pasirodydavo kartą metuose ieškodami vietos savo tėvynei. Prieš šešis šimtus metų šitas tamsiaodis pažadėjo šlubam puodžiui, apsimetusiam princu, kad jei gaus tėvynę, su lynu ir dvidešim dviem vežimais pritrauks mėnulį, ir iki jo bus galima lengva koja nueit ir pasiprašyt ko nori, ir noras kaipmat bus išpildytas. Klastingas puodžius pažadėjęs tuoj pat padovano not tėvynę, tik tegul anas duoda virvę, parištą mėnuliu, vos ją gavęs, kaipmat pririšo prie šimtametės pušies ir su akmeniu trenkė Šabanui per galvą. Tada perkėlė klajoklį per upę pas mirusius ir pareiškė, kad ten, kitapus upės, bus jo tėvynė. O mum taip ir liko šabano mėnulis.

Pušis nulūžo, mėnulis atitolo ir dabar, metam slenkant, priartėja vis rečiau. Pasiseka jam čia atsirast, kai iš pietų kokį dešim dienų gerai papučia vėjas, kurio stiprumą ant žemės taip sau būnant sunku ir pajaut. Tai norus pradedi galvot tik tada, kai pamatai, kad seniai kasdien laukuose gauda savo nupūstas kepures. Tik norus visi laikydavom taupiai. Mūsiškiai neunaravi, todėl jų geidavimai buvę paprasti ir visų kone vienodi kaip barankų

rinkės: kad vaikas piemenavimo amžiaus sulauktų, kad karštinčiaus ilgai nereiktų pridabot, kad lietus lytų, kai žemė iš sausumo skylinėja.

Šabano mėnulis visada pilnas, bet ne baltas ar geltonas, o fioletinis. Jis taip arti, kad gali lengvai, nė nepadusęs tenai nueit, o jei pritingi, neišgali ar neturi jėgų – tada ir iš tolo gali žvilgsniu juo gardžiuotis. Jokių geidavimų nebeturintys mirtini gaišenos, silpno proto arba iš gyvenimo nieko nebelaukiantys nukvakėliai vis tiek išeidavo laukan pasižavėt. Tokių visi kelmai ir pievos būdavo nusėstos. Išlūpdavo net durų staktas, kad karštinčius su visom lovom moznėtų išnešt į lauką ir paguldyt sode.

Žioplių akis vertė verdavo duobėse tarp uolų telkšantys žalsvi duburiai ir mėlyni akivarai, salelėse tarp vandenų šlamantys ąžuolų dydžio paparčiai, rupšnojantys kuproti geltoni arkliai, šen bei ten lakstantys tamsaus gymio žmonės. Ausį malonino nemūsiška, nežinia iš kur skambanti muzika, jos lėtas ritmas ramino ir migdė. Ji veikė visokią gyvastį, žmonės net šunis nuo lenčiūgų paleisdavo, o tie nieko nepuldavo ir glaustydavosi aplink kojas it kačiukai.

Suaugę arba pasenę kaimiečiai sarmatijos į mėnulį keliaut, tad siųsdavo vaikus, o gudrūs vaikiščiai nukakę galėdavo pasisakyti, ko tik betrokštą, tarkim, kad ištisus metus būtų bulvių košės, o grįžę tėvus ir senelius apmonyt prašę, kad jiems sąnarių negeltų. Todėl ne visi šabanu tikėjo, o kai kurie burnodavo, kad danguj žibanti gražybė tėra tik pramanas ir jokie norai tikrumoj neišsipildo, o tenai eina arba vaikus siunčia tik paskutiniai durniai.

Tai buvo pirmas kartas, kai išvydau šabaną. Tėvas įdavė du neplautus burokus, paaiškinęs, kad jie ir bus dovana mainais už prašymą. Paliepė su atida įsižiūrėt jam į akis, kurių liūdnumo nepajėgė paslėpt suraukti vešlūs antakiai, ir priklupeš pusbalsiu tarė:

– Privalai paprašyt, kad nemirtų mama.

Net pritūpiau: negi mama gali mirt? Bet įsibaiminau negero atsakymo ir nedrįsau nieko klaust. Tik susikrimtau, kad negalėsiu pasiprašyt geros atminties.

Pasiėmus dovanas nuleipusiais lapais, pasisukau šabano pusėn ir iš lėto pajudėjau. Tirtėjau iš jaudulio kaip skerst vedama avelė, juk nenutuokiau, nei kur einu, nei ką ten rasiu, nei kaip atgalios grišiu. Bet pusę dangaus užklojęs mėnulis mane greit pakerejo, nerimą ir nežinią pakeitė smalsumas ir noras visą tą grožį aprėpt.

Vaiko akiai nematyti vaizdai vis ryškėjo. Šabano žmonės kalbėjo nepažįstamais žodžiais, o kartais net garsais, nelyginant kas liežuvii į gomurį plaktų. Ir atrodė jie visai kitaip nei mes ar kaimynai. Nežinia, kiek laiko jie buvo saulėj, pakolei jų oda pasidarė tokios geltonos, raudonos, rudos, juodos ir netgi tamsiai tamsiai mėlynos spalvos. Dauguma čia jodinėjo asilais ar ožiais, o mažiausi skrajojo ant žąsų nugarų.

Visai priartėjus pamačiau, kad ten vyksta didelis turgus. Kožnas mainėsi, kas ką turėjo: kas kumpį keitė į sūrį, kas aitrius prieskonius – į laukų vaistažoles, kas antaninius obuolius – į žvaigždės formos kriaušes. Kiekvienam saviškos gėrybės neatrodė tokios vertingos kaip kitoniškos, tad čia besilankantiem rodėsi, kad pamainius daiktą į sau dar nematytą ir jį atidavus už norą, šis greičiau išsipildys. O tas išmainytas gėrybes jie nešė į fioletinį namą, kuriame, kaip visi čia kalbėjo, pildėsi norai.

Paliko nejauku, kad daugelis nešė dovanų tokias mandrystes, kokių net tėvas savo pasakose neprimandydavo. Vienas prie savęs glaudė pūrus balto plauko katę, kitas apglėbęs laikė arklio galvos dydžio riešutą, trečias ant peties buvo pasidėjęs padėklą su garuojančia mėsa ant iešmų. Viena aukšta moteris laikė į lenktą

kardą panašią gėlę, o du nusmurgę valkatos vilko garde uždarytą senyvą mėlynos odos vyrą. Tokių varganų lauktuvių kaip mano neturėjo niekas.

Nuo buroko nuvalius nejučia kaptelėjusią ašarą, norėjau pažvelgt dangun ir paprašyt malonės, bet žvelgt juk nėra kur, aš ir buvau pačiam danguj. Pakėlus galvą išvydau ne debesis ar saulę, o akį blizginančią likimo staigmeną ir pasistiebus nuraščiau sunokusį raudoną pipirą. Sultingas, didžiulis, riestu galu kaip pajaco kepurė. Pakavojau varganus burokus po paparčiu – bus nuvarytom kumelėm. O tada ramiai stojau ilgon laukiančiųjų eilėn, bevinguriuojančion palei ežero krantą.

Žmonių vora judėjo greit ir netrukus įžengiau į fioletinį namą. Tuštutėlio kambario vidury ant taburetės sėdėjo jauna moteris. Apsirengus juodais rūbais, glotnūs plaukai sulaižyti kiaušinio baltymu, o akių vokai ir ilgos blakstienos padažyti blizgančiais žalsiais. Jom sumirksėjus atrodydavo, kad virš galvos praplasnojo povas. Mergina pasirodė tokia sava ir tokia gera, lyg būtų vyresnioji sesė.

Geriau įsižiūrėjus pastebėjau, kad ji apsitačius ne šiaip rūbais, o kelnėm. Mūsuose toks apdaras buvo vien vyrų reikalas, todėl į kelnėtą moteriškę ne vienas prašytojas žiūrėjo įtariai, tarsi ji būtų kokia nelabojo nuotaka, norus pildanti peklos, o ne dangaus prisaidinta. Tokie turėdavo pergalėt save, kad įstengtų susakyt troškimus. Buvo ir smalsuolių, kurie atkaldavo iki mėnulio vien tam, kad pamatytų gražuolę, kokios per šimtą varstų aplinkui pamatyt negausi.

– Labą dieną, ponija. Norėčiau, kad mama nemirtų, – pasakiau stebukladarei, įsistebeilijus į poviškas jos akis. Kambarin atėjo kita, špėtnesnė, susivėlus ir pavargus mergiotė, tylom paėmė pipirą ir šveitė į tamsią pilną visokio gėrio kamara.